

LÄR DIG **TECKNA** FRÅN GRUNDEN

Linjer • Former • Proportioner • Perspektiv • Skuggning

**BÖRJA
HÄR**

KARIN LINDBERG

HOME LIBRARY

BOK 1

Lär dig teckna från grunden

Linjer, former, proportioner, perspektiv och skuggning

Börja här

Karin Lindberg

HOME LIBRARY · 2026

Ditt kundområde

Alla böcker i paketet finns alltid på den här adressen:

<https://homelibrary.store/sv-se/pages/kundomrade-teckna-m3p7v6>

Lär dig teckna från grunden – Linjer, former, proportioner, perspektiv och skuggning

Karin Lindberg

© 2026 Home Library. Alla rättigheter förbehållna. Publikationen är endast avsedd för köparens personliga bruk. Kopiering, spridning och vidareförsäljning utan förlagets tillstånd är förbjuden.

Observera: publikationen är en praktisk handledning för nybörjare. Resultatet beror på övning och tid. Använd vassa pennor, kniv och fixativ varsamt och ventilerat, och håll material utom räckhåll för små barn.

Innehåll

1. Från författaren
2. Material och arbetsplats
3. Att se som en tecknare
4. Linjer och handen
5. Grundformer
6. Proportioner och mätning
7. Perspektiv
8. Ljus och skuggning
9. Stilleben steg för steg
10. Fyra veckor: övningsplan och vanliga misstag

Från författaren

Hej! Jag heter Karin Lindberg, och den här boken är skriven för dig som någon gång har tänkt: "Jag kan inte teckna." Den meningen hör jag ofta, och jag tror inte på den. Teckning är inte en gåva som några få föds med. Det är ett hantverk, och som alla hantverk går det att lära sig steg för steg, om man får börja i rätt ände.

Rätt ände är inte ansiktet eller det perfekta porträttet. Rätt ände är en rak linje, en cirkel och en enkel kub. När du ser att nästan alla motiv går att bygga av ett fåtal grundformer, händer något: det svåra blir hanterbart. En kopp är en cylinder. Ett äpple är en sfär med en liten skåra. Ett hus är en kub med ett tak ovanpå.

Vad du får i den här boken

- **Trygghet med pennan:** hur du håller den, hur du rör handen och hur du får jämna, säkra linjer.
- **Grundformer:** cirkel, ellips, kub, cylinder, kon och sfär, som byggstenar för allt annat.
- **Proportioner:** hur du mäter med ögonen och med en vanlig penna, så att det du ritar liknar det du ser.
- **Perspektiv:** varför saker blir mindre på avstånd, och hur du ritar en kub eller ett rum som känns riktigt.
- **Ljus och skugga:** hur en platt form blir rund med hjälp av några få gråtoner.
- **Stilleben steg för steg:** äpple, kopp och kanna, där du använder allt du lärt dig.
- **En fyraveckorsplan** och en lista över de vanligaste misstagen.

Så använder du boken

Boken har 31 övningar. Varje övning är liten: 10 till 20 minuter räcker. Till nästan varje övning hör en bild med numrerade steg. Titta på bilden, läs stegen och rita sedan på ditt eget papper. Kopiera inte bilden slaviskt, utan försök förstå varför linjerna ligger där de ligger. Det är förståelsen som gör att du kan använda metoden på nya motiv senare.

Du behöver ingen dyr utrustning. En vanlig blyertspenna, ett suddgummi och några blad papper räcker långt. Det viktigaste materialet är lite regelbundenhet: hellre 15 minuter varje dag än två timmar en gång i månaden.

Tips: Spara alla dina övningsblad, även de som känns misslyckade. Efter fyra veckor kan du lägga det första och det sista bredvid varandra. Skillnaden brukar överraska.

Några ord på vägen

Du kommer att rita sneda linjer, ojämna cirklar och kuber som lutar. Det är helt normalt, och det är så alla har börjat. Ett dåligt blad är inget misslyckande, det är ett blad som visade dig vad du ska träna på nästa gång. Var vänlig mot dig själv, ha kul och låt nyfikenheten styra.

Nu sätter vi igång. Hämta en penna och ett papper, så börjar vi med det du behöver ha på bordet.

Karin Lindberg

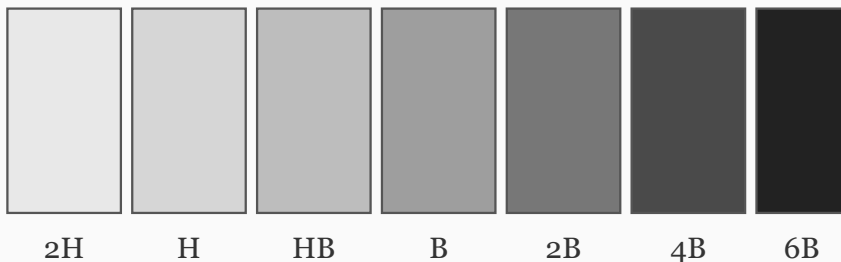
Material och arbetsplats

Du behöver mindre än du tror. En bra start är tre blyertspennor, ett suddgummi, ett pennvässare och ett block med enkelt papper. Det går att köpa i vilken pappershandel som helst, och ofta även i större mataffärer, på Clas Ohlson eller i en hobbybutik. Köp inte allt på en gång. Börja enkelt och lägg till material när du märker vad du saknar.

Grafitpennor och hårdhetsskalan

Blyertspennor märks med bokstäver och siffror. **H** står för hård, **B** för mjuk (och svart), och **HB** ligger mitt emellan. Hårda pennor ger ljusa, tunna linjer som är lätta att sudda. Mjuka pennor ger mörka, kraftiga linjer och mjuka toner, men smetar lättare.

Hårdhetsskala för blyertspennor

—————▶
Hård, ljus, tunn linje Mjuk, mörk, bred linje

Från hård (2H) till mjuk (6B). För nybörjare räcker 2H, HB och 4B.

Penna	Känsla	Använd den till
2H	Mycket ljus, lätt att sudda	Hjälplinjer, konstruktion, första skiss
HB	Medel, allroundpenna	Kontur, anteckningar, ljusa toner
2B	Mjuk och mörk	Skuggor, kraftigare linjer
4B–6B	Mycket mjuk, smetar lätt	De mörkaste partierna

Suddgummi, vässare och papper

- **Knådgummi:** mjukt och formbart. Det lyfter grafit utan att skada papperet, och du kan forma det till en spets för små ytor.
- **Vanligt vitt suddgummi:** för att ta bort riktigt tydliga linjer.
- **Pennvässare eller kniv:** en vass spets ger kontroll. Med kniv blir spetsen längre och passar bra för skuggning.
- **Papper:** ett skissblock på 90–120 g/m² räcker gott till övningarna. Slätt papper ger renare linjer, lite strukturerat papper tar mer grafit i skuggningen. Undvik väldigt tunt kopieringspapper om du suddar mycket.

Hållning och belysning

Sitt med ryggen rak och båda fötterna i golvet. Ha papperet framför dig och lite på sned, så att din skrivarm kan röra sig fritt. Håll huvudet ungefär en armlängd från papperet när du ritar stora former, och gå närmare först när du gör detaljer. Res dig gärna var tjugonde minut och titta bort en stund, så vilar både ögon och axlar.

Ljuset ska komma från sidan som är motsatt din ritarm. Är du högerhänt, låt lampan stå till vänster, så slipper du skugga från handen över linjerna. Ett jämnt, varmt ljus är bäst. Dagsljus vid ett fönster är utmärkt, men undvik direkt solsken på papperet.

Tips: Ställ en kruka eller en bok under överkanten av skrivbordet så att ritbrädan lutar något. Lätt lutning gör att du ser hela bladet utan att vrida på nacken.

Din arbetsplats behöver inte vara en ateljé. Ett köksbord, en lampa och tio fria minuter är en perfekt startplats.

Att se som en tecknare

Det mesta av teckning sker i ögonen, inte i pennan. Den som tycker att "det blev fel" har oftast inte ritat dåligt, utan sett för snabbt. Hjärnan älskar genvägar: den säger "öga", "hus" eller "träd" och ger dig en symbol i stället för det du faktiskt har framför dig. En tecknare lär sig att stänga av symbolerna och titta på verkliga former, vinklar och avstånd.

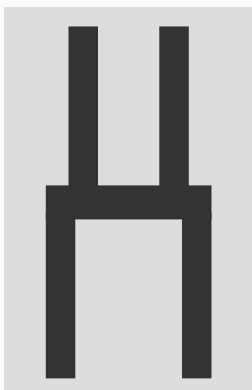
Titta mer än du ritar

En bra tumregel är att du ska titta på motivet minst lika mycket som du tittar på papperet. Många nybörjare ritar med blicken nere i pappret och bara kastar en snabb blick mot motivet. Vänd på det. Titta länge, rita en kort linje, titta igen. Det känns långsamt i början, men resultatet blir snabbt bättre.

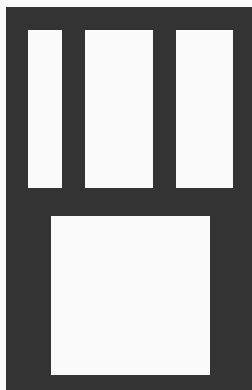
- Titta på motivet och uppskatta hur högt det är jämfört med hur brett.
- Fråga dig själv: lutar den här linjen uppåt eller nedåt, och hur mycket?
- Hur långt är det från den ena punkten till den nästa?
- Vilken del är störst, vilken minst?

Negativt utrymme

Negativt utrymme är luften runt och mellan sakerna. Titta på en stol: mellan ryggstödets spjälor och benen finns tomma ytor med tydliga former. Dessa ytor är ofta lättare att se än själva stolen, eftersom hjärnan inte har någon symbol för dem. Om du ritar luftens former blir stolen rätt av sig själv.

Positiv form

Negativt utrymme

Rita luftens former i stället för stolens. Då försvinner symbolerna.

Jämföra hela tiden

Allt i teckning är jämförelser. Du frågar aldrig "hur stor är den här koppen?", utan "hur stor är den jämfört med tekannen bredvid?". Välj en enhet, till exempel kopphöjden, och mät allt annat i den: "tekannen är cirka en och en halv kopp hög". Det räcker med uppskattningar. Med tiden blir ögonmättet förvånansvärt säkert.

Tre frågor att ställa sig innan varje linje

1. **Vinkel:** Hur mycket lutar linjen mot lodlinjen eller vågrät linje?
2. **Längd:** Hur lång är den jämfört med en annan linje jag redan har ritat?
3. **Läge:** Var börjar den, rakt ovanför eller nedanför vilken punkt?

Skissa lätt och korrigera tidigt

Börja alltid med ljusa linjer som du enkelt kan ändra. Rita hela motivet grovt först, kontrollera storlek och placering på papperet, och gå sedan in på detaljerna. Det är den vanligaste förändringen som får en nybörjare att kliva framåt: att sluta rita klart en del i taget och i stället bygga helheten först.

Tips: Kisa med ögonen eller ta en bild på din teckning med mobilen och titta på den i spegelvänd form. Fel i proportioner syns direkt när bilden vänds.

Ta för vana att vila blicken emellanåt. Efter tjugo minuter blir ögonen trötta, och då börjar symbolerna smyga sig tillbaka.

Linjer och handen

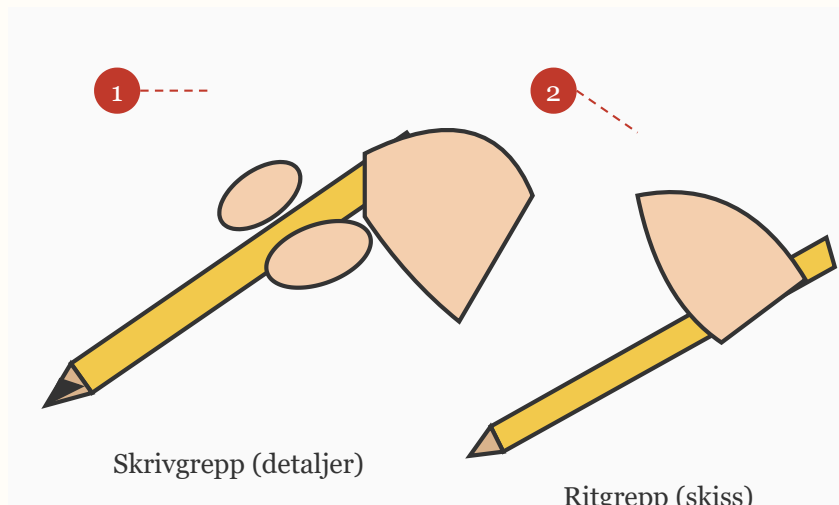
Varje teckning består av linjer. Innan du ritar äpplen och koppar är det värt att göra pennan till en pålitlig vän. I det här kapitlet tränar du grepp, rörelse och tryck. Det är lite som att värma upp före en promenad: tråkigt i fem minuter, men det gör resten mycket roligare.

Den viktigaste nyckeln är att rita med hela armen, inte bara med fingrarna. Små, nervösa fingerrörelser ger darriga linjer. Rörelser från axel och armbåge ger långa, lugna drag som ser självsäkra ut. Rita gärna stora och snabba linjer på stora papper. Det är normalt att de blir sneda i början.

Övning 1: Hitta ditt grepp

Nivå: nybörjare · Tid: 10 min · Material: HB-penna, skissblock

Hur du håller pennan avgör hur fritt du kan röra dig. Det finns två grepp som du behöver känna till: skrivgreppet för detaljer och det öppna ritgreppet för skisser och skuggning.

1: Skrivgrepp, 2–3 cm från spetsen. 2: Ritgrepp, pennan vilar lätt längre bak.

DET HÄR BEHÖVER DU

- En HB-penna med lagom vass spets
- Ett skissblock på bordet

SÅ GÖR DU

1. Ta pennan som när du skriver, ungefär 2–3 cm från spetsen. Rita fem korta streck och en liten cirkel.
2. Flytta greppet längre bak, så att du håller pennan nästan i mitten. Låt den luta tydligt mot papperet och rita fem långa streck.
3. Prova det öppna ritgreppet: håll pennan ovanifrån med tummen och pekfingeret, så att den vilar mot tumroten. Rita en lång, lätt

sicksacklinje över hela bladet.

4. Jämför dina tre rader. Välj greppet som ger mest kontroll för detaljer och det som känns lättast för skisser.

DET HÄR TRÄNAR DU

- Avslappnade fingrar och en lös arm
- Att växla mellan detalj och snabb skiss

Vanligt misstag: ett krampaktigt grepp som vitnar fingertopparna. Släpp spänningen, skaka loss armen och ta ett nytt försök. Pennan ska vila, inte klämmas.

Övning 2: Raka linjer från axeln

Nivå: nybörjare · Tid: 10 min · Material: HB-penna, A4-papper

Att rita en rak linje utan linjal är en färdighet som tränas. Poängen är att dra en snabb, bestämd linje från punkt A till punkt B, och inte att det blir perfekt.

1 Sätt två prickar

2 Ett snabbt drag

3 Böjd linje: dra snabbare, inte hårdare

Prickar först, sedan ett säkert drag. Den böjda linjen är oftast resultatet av ett för långsamt drag.

DET HÄR BEHÖVER DU

- HB-penna
- Ett A4-blad, helst på tvären

SÅ GÖR DU

1. Sätt två prickar med 15–20 cm mellanrum, en vågrät rad av tre par.
2. Titta på nästa prick, inte på pennspetsen, och dra en rak linje dit i ett enda rörligt drag. Använd hela armen.
3. Gör tio linjer vågrätt, sedan tio lodrätt, sedan tio snett.

4. Rita om de tre sämsta linjerna och försök komma närmare.

DET HÄR TRÄNAR DU

- Samspel mellan öga och arm
- Att lita på ett snabbt drag

Vanligt misstag: att dra långsamt för att "få det rätt". Långsamma drag blir ofta mer darriga. Gör hellre ett lätt snabbt drag och sudda eller låt det vara.

Övning 3: Parallella linjer och rutnät

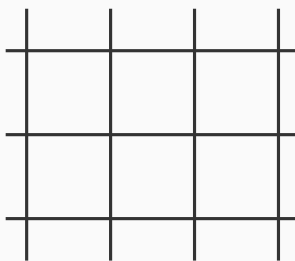
Nivå: nybörjare · Tid: 15 min · Material: 2H eller HB, linjal till facit

Parallella linjer med jämna mellanrum är grunden för skuggning och rutnät. Här tränar du jämn riktning och jämnt avstånd.

1

Jämna avstånd

2

Rutnät, 4 + 3 linjer

1: fem parallella linjer med lika avstånd. 2: ett rutnät med lodräta och vågräta linjer.

DET HÄR BEHÖVER DU

- En 2H- eller HB-penna
- Ett A4-blad

SÅ GÖR DU

1. Rita fem parallella vågräta linjer, cirka 10 cm långa, med ungefär 1 cm mellanrum. Rita utan linjal.
2. Vänd bladet 90 grader och rita samma sak lodrätt över de första. Du har nu ett rutnät.
3. Titta noga: är rutorna ungefär lika stora? Notera var de blir smalare eller bredare.

4. Kontrollera med en linjal. Hur många millimeter skiljer? Försök igen och slå ditt eget "rekord".

DET HÄR TRÄNAR DU

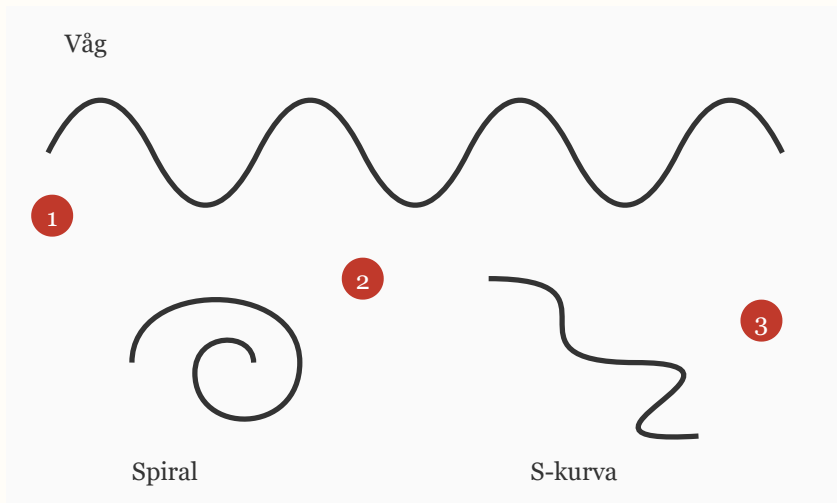
- Jämna avstånd och riktning
- Rutnät som du använder i kapitlet om proportioner

Vanligt misstag: att linjerna sluter sig i en solfjäder. Titta på linjen du precis ritat och jämför, inte på pennan.

Övning 4: Kurvor och vågor

Nivå: nybörjare · Tid: 10–15 min · Material: HB-penna, A4-papper

Livet består inte bara av raka linjer. Mjuka kurvor behövs för löv, kläder och rundade former. Här tränar du flytande rörelser.

1: jämn våg. 2: spiral inåt. 3: S-kurva som du kan använda till löv och snören.

DET HÄR BEHÖVER DU

- HB-penna
- Rikligt med papper, rita stort

SÅ GÖR DU

1. Rita en våglinje över hela bladets bredd. Försök hålla topparna lika höga och dalarna lika djupa.
2. Rita en spiral som börjar i mitten och vidgas utåt, sedan en spiral inåt. Håll avståndet mellan varven jämnt.
3. Rita tio S-kurvor på rad, som tunna, slingriga snören.
4. Gör om övningen med slutna ögon i fem sekunder per kurva, och öppna sedan ögonen för att se resultatet.

DET HÄR TRÄNAR DU

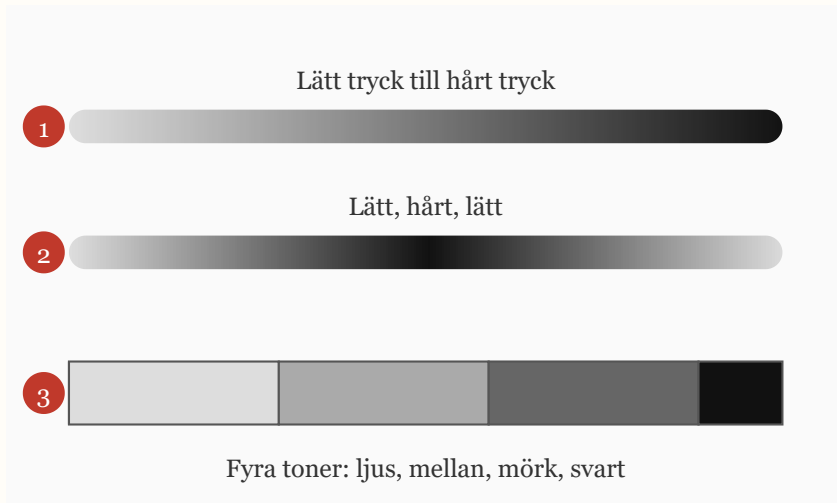
- Mjuk rörelse från axel och armbåge
- Jämn rytm i kurvor

Vanligt misstag: att rita kurvan i små stycken med många hack. Låt pennan glida i ett enda drag, och lyft den först när kurvan är klar.

Övning 5: Tryck och tonkontroll

Nivå: nybörjare · Tid: 15 min · Material: 2B-penna, skissblock

Med samma penna kan du rita allt från nästan osynliga till kolsvarta linjer. Du styr bara med trycket. Det är grunden för skuggning senare.

1: tryck ökar. 2: tryck upp och ner. 3: fyra tydliga nivåer.

DET HÄR BEHÖVER DU

- En 2B-penna
- Ett papper med lite struktur om du har

SÅ GÖR DU

1. Rita ett 15 cm långt streck som börjar med nästan inget tryck och slutar med ett kraftigt.
2. Rita ett streck som börjar lätt, blir mörkt i mitten och är lätt igen i slutet.
3. Rita fyra rutor på rad och fyll dem med lätt, mellan, mörk och kraftig ton med tätt parallella streck.

4. Jämför: syns det fyra olika nivåer? Annars öka skillnaden mellan dem.

DET HÄR TRÄNAR DU

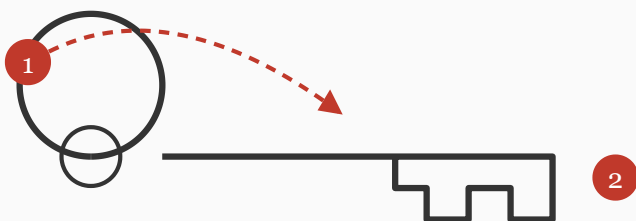
- Tryckkontroll
- Grundskalan som du använder i ljus och skuggning

Vanligt misstag: att pressa hårt med en hård penna så att papperet får ett märke. Använd en mjukare penna för mörka toner i stället.

Övning 6: Kontur utan att lyfta pennan

Nivå: nybörjare · Tid: 15 min · Material: HB-penna, ett föremål, till exempel en nyckel

Här kopplar du ihop ögat och pennan. Du ritar ett föremåls kontur långsamt, medan du nästan inte tittar på papperet. Resultatet blir konstigt, men träningen är guld värd.

3 Följ kanten i långsamt tempo

1: välj startpunkt. 2: följ kanten med blicken. 3: pennan rör sig i samma takt som ögat.

DET HÄR BEHÖVER DU

- Ett föremål med tydlig form: nyckel, sax eller kam
- HB-penna och ett blad

SÅ GÖR DU

1. Lägg föremålet framför dig och välj en startpunkt på kanten. Sätt pennan på papperet.
2. Titta på kanten och låt blicken glida mycket långsamt längs den. Pennan följer samma rörelse, utan att du tittar på papperet.
3. Rita hela konturen i ett enda drag. Det ser skumt ut, men det gör inget.

4. Gör en ny version där du får kasta en blick på papperet var femte sekund. Jämför.

DET HÄR TRÄNAR DU

- Att följa verkliga former i stället för symboler
- Tålmod och finmotorik

Vanligt misstag: att tjuvkika på papperet hela tiden. Res en uppslagen bok framför papperet så att du inte ser det, om det är svårt att låta bli.

Grundformer

Nästan allt du ser kan brytas ned i sex enkla former: cirkel, ellips, kub, cylinder, kon och sfär. En tekopp är en cylinder med en ellips överst. Ett äpple är en sfär. En glasstrut är en kon med en sfär ovanpå. När du ser formen bakom motivet slutar teckning att kännas som en gåta.

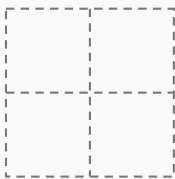
Det finns en viktig skillnad mellan platta och tredimensionella former. Cirkel och ellips är platta. Kub, cylinder, kon och sfär har volym, och du får dem att se solida ut med konstruktionslinjer. Dem ritar du lätt och dem får gärna synas, även när bilden är klar. Rita den osynliga baksidan med streckade linjer, så förstår du hur formen sitter ihop.

Tips: Använd en 2H-penna för konstruktionslinjerna och en HB för de slutliga konturerna. Då skiljer sig stödlinjerna tydligt från resultatet och går att suddas ut senare.

Övning 7: Den fria cirkeln

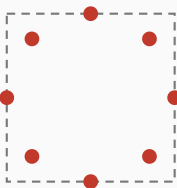
Nivå: nybörjare · Tid: 10–15 min · Material: HB-penna, skissblock

Att rita en jämn cirkel är svårare än det ser ut. Här lär du dig en säker väg: bygg cirkeln inuti en ruta med åtta hållpunkter.

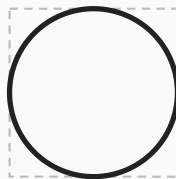
1

Ruta + mittkors

2

Åtta punkter

3

Cirkel genom punkterna

1: ruta med mittlinjer. 2: markera mitten på varje sida och fyra punkter nära hörnen. 3: led pennan genom punkterna.

DET HÄR BEHÖVER DU

- HB- eller 2H-penna
- Ett A4-blad

SÅ GÖR DU

1. Rita en lätt ruta, ungefär 6×6 cm, och dra lätta mittlinjer lodrätt och vågrätt.
2. Markera mitten på varje sida. Markera sedan fyra punkter i hörnen, ungefär en tredjedel in från varje hörn längs diagonalen.
3. Rita en cirkel som rör vid alla åtta punkter. Börja uppfifrån och led pennan med en jämn rörelse från axeln.

4. Gör övningen fem gånger. Försök sedan med cirklar utan ruta, men med fyra lätta punkter.

DET HÄR TRÄNAR DU

- Jämn rundning och rytm
- Att placera en form i ett stöd

Vanligt misstag: en cirkel med hörn eller "ägg". Det beror ofta på att du stannar i mitten av rörelsen. Gör ett par snabba försöksvarv i luften över papperet innan du ritar.

Övning 8: Ellipsen med två axlar

Nivå: nybörjare · Tid: 15 min · Material: HB-penna

En ellips är en cirkel sedd snett från sidan. Du behöver den för koppar, burkar och tallrikar. Hemligheten är två axlar som korsar varandra i rät vinkel.

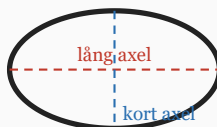
1

Rektangel + kors

2

Fyra mittpunkter

3

Ellips med axlar

1: rektangel med mittkors. 2: markera de fyra sidornas mitt. 3: rita ellipsen så att den rör vid dem.

DET HÄR BEHÖVER DU

- HB- eller 2H-penna
- Suddgummi

SÅ GÖR DU

1. Rita en lätt rektangel, $8 \times 4,5$ cm, och dra mittlinjer.
2. Markera de fyra mittpunkterna på rektangelns sidor.
3. Rita en jämn ellips som rör punkterna. Ellipsens ändar ska vara runda, aldrig spetsiga som citroner.

4. Rita tre ellipser av olika bredd: en smal (nästan en linje), en medelbred och en nästan rund. Du ser hur synvinkeln påverkar formen.

DET HÄR TRÄNAR DU

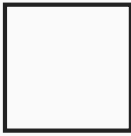
- Symmetri kring två axlar
- Att skilja på "öppen" och "sluten" ellips

Vanligt misstag: spetsiga ändar och en ojämn form. Rita ellipsen i ett drag med runda svängar och vänd gärna papperet för att nå bekvämt.

Övning 9: Kuben

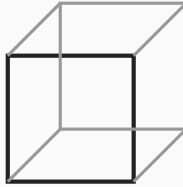
Nivå: nybörjare · Tid: 15 min · Material: 2H och HB, linjal frivilligt

Kuben är grunden för hus, lådor och möbler. Den byggs av två rutor som sitter ihop med fyra diagonala linjer.

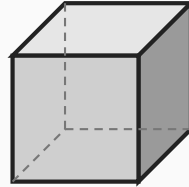
1

Främre kvadrat

2

Bakre kvadrat + hörn

3

Skugga + dolda kanter

1: främre kvadrat. 2: bakre kvadrat förskjuten uppåt och åt höger, med fyra hörnlinjer.
3: dolda kanter streckade, sidorna skuggade.

DET HÄR BEHÖVER DU

- 2H-penna för konstruktion, HB för kontur
- Linjal om du vill jämföra

SÅ GÖR DU

1. Rita en kvadrat, ungefär 5×5 cm. Kontrollera att sidorna är lika långa.
2. Rita en lika stor kvadrat förskjuten upp åt höger, så att den överlappar hälften av den första.
3. Förbind de fyra hörnen med parallella diagonaler.

4. Gör de tre kanter du inte ser streckade. Skugga högersidan mörkast och ovansidan ljusast.

DET HÄR TRÄNAR DU

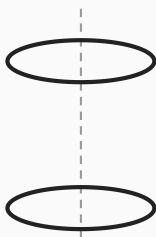
- Parallella linjer och jämna mått
- Förståelse för dolda kanter

Vanligt misstag: att den bakre kvadraten blir mindre eller större än den främre. Mät förskjutningen med pennan och upprepa exakt samma avstånd i båda riktningarna.

Övning 10: Cylindern

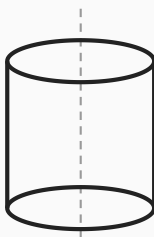
Nivå: nybörjare · Tid: 15 min · Material: 2H och HB

Koppar, burkar, glas, tunnor, trädstammar. En enda form med ett enkelt recept: två ellipser med lodräta sidor.

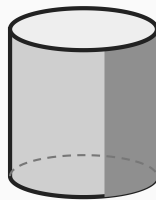
1

Axel + två ellipser

2

Lodräta sidor

3

Skugga, dold kant

1: lodrät axel med två ellipser lika breda. 2: sidolinjer från ellipsens ytterkanter. 3: tona sidan och markera den dolda delen.

DET HÄR BEHÖVER DU

- 2H och HB, suddgummi
- En riktig burk eller kopp att jämföra med

SÅ GÖR DU

1. Rita en lodrät axel, 8 cm lång, med en ellips överst och en lika bred ellips nederst.
2. Dra två lodräta linjer som förbinder ellipsernas ytterkanter.
3. Sudda bort den bakre halvan av den nedre ellipsen, eller rita den streckad.
4. Tona högersidan mörkare med parallella streck.

DET HÄR TRÄNAR DU

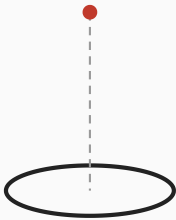
- Ellipser i rätt läge på en axel
- Att se koppar och burkar som cylindrar

Vanligt misstag: att den nedre ellipsen ritas lika smal som den övre. Den nedre är något rundare, eftersom den ligger längre från din ögonhöjd och du ser den mer uppfraån.

Övning 11: Konen

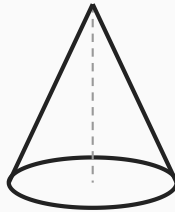
Nivå: nybörjare · Tid: 10–15 min · Material: 2H och HB

Hattar, trattar, glasstrutar och trädkronor. Konen är en ellips med en spets och två tangenter.

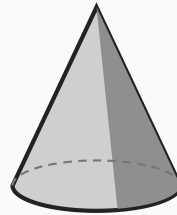
1

Ellips + toppunkt

2

Två sidolinjer

3

Skuggad kon

1: ellips och en prick rakt ovanför mitten. 2: linjer från pricken till ellipsens ytterkanter.
3: skugga och dold kant.

DET HÄR BEHÖVER DU

- 2H och HB
- Papper och suddgummi

SÅ GÖR DU

1. Rita en ellips, 6 cm bred, och en lätt lodrät axel upp från dess mitt.
2. Sätt toppunkten 7 cm ovanför ellipsens mitt.
3. Dra en linje från toppunkten till ellipsens vänstra ytterkant och en till den högra.

4. Skugga ena sidan. Rita en variant: en hög, smal kon och en låg, bred kon.

DET HÄR TRÄNAR DU

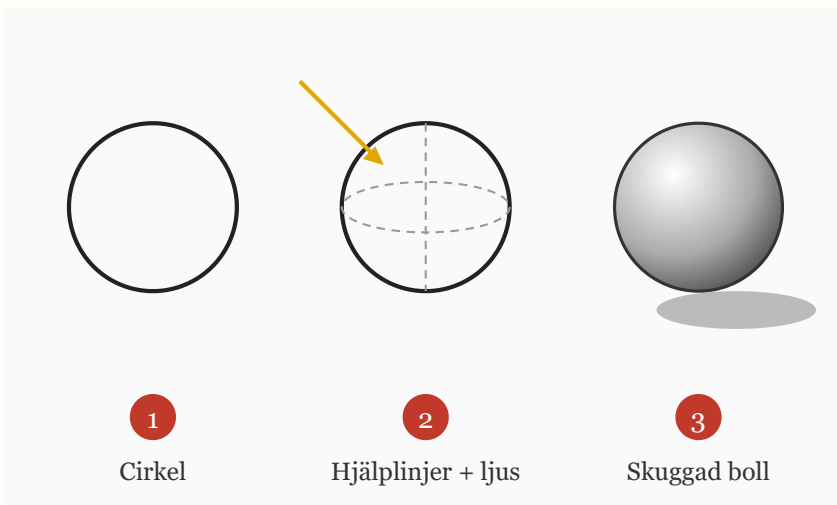
- Linjer som rör vid en ellips utan att skära den
- Att variera samma form

Vanligt misstag: att sidolinjerna dras ned till ellipsens nederkant. De ska röra ytterkanterna, annars blir konen sned.

Övning 12: Sfären med skugga

Nivå: nybörjare · Tid: 15–20 min · Material: HB, 2B, suddgummi

En cirkel blir en boll när den får ljus och skugga. Det är kanske det största steget i hela boken, och du gör det redan nu.

1: cirkel. 2: ekvator, lodrät axel och en pil som visar varifrån ljuset kommer. 3: mörkast bortvänt från ljuset, med kastsugga.

DET HÄR BEHÖVER DU

- HB för konturen, 2B för skuggan
- Suddgummi till högdagern

SÅ GÖR DU

1. Rita en cirkel, 6 cm i diameter, med fri cirkelrörelse eller ruta.
2. Bestäm var ljuset kommer ifrån, till exempel uppe till vänster. Rita en lätt pil som minne.
3. Skugga cirkelns nedre högra del med böjda streck som följer formen. Låt vänster övre del vara nästan vit.

4. Rita en mjuk kastskugga på marken, bort från ljuset. Lyft en liten ljuspunkt med suddgummit.

DET HÄR TRÄNAR DU

- Att göra plant till runt med toner
- Fast ljusriktning i hela bilden

Vanligt misstag: att skuggan läggs som en tjock ram runt cirkeln. Skuggan ska vara ett mjukt övergångsfält på den sida som är bortvänd från ljuset.

Proportioner och mätning

Proportioner är relationen mellan delarna: hur högt är det jämfört med hur brett, hur stor är tuten jämfört med kannan. Den som får proportionerna rätt får motivet att likna sig själv, även om detaljerna är enkla. Och den som får dem fel kan lägga timmar på skuggning utan att bilden känns rätt.

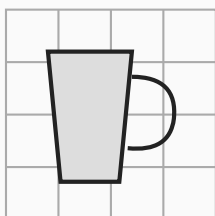
Goda nyheter: proportioner går att mäta, och du behöver bara en penna, ett rutnät och lite tålamod. I det här kapitlet lär du dig fem knep som tecknare använder hela livet.

Tips: Mät alltid först, rita sedan. Ett par minuters mätning i början sparar en halvtimmes sudd i slutet.

Övning 13: Rutnätsmetoden

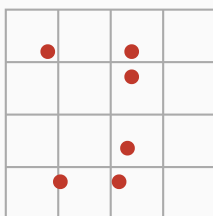
Nivå: nybörjare · Tid: 20 min · Material: 2H, linjal, en enkel bild eller foto, tunt papper

Rutnät är det enklaste sättet att kopiera ett motiv i rätt proportion. Du delar upp en svår bild i små, hanterliga rutor och ritar en ruta i taget.

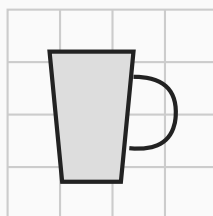
1

Rutor på förlagan

2

Punkt för punkt

3

Förbind och sudda rutor

1: lägg ett rutnät över förlagan. 2: rita samma rutnät på ditt papper och markera var linjerna korsar rutorna. 3: förbind punkterna och sudda rutnätet.

DET HÄR BEHÖVER DU

- En utskrift eller ett foto av ett enkelt föremål (en kopp är bra)
- 2H-penna, linjal, suddgummi

SÅ GÖR DU

1. Rita ett rutnät med 2 cm stora rutor över förlagan, eller använd ett genomskinligt ark. Numrera rader och kolumner (A–E, 1–5).
2. Rita ett lika stort rutnät på ditt papper. Det kan också vara större, om rutorna är proportionerligt större.

3. Gå en ruta i taget: var skär konturen rutans kant? Markera punkten på samma plats i din ruta.
4. Förbind punkterna med lätta linjer, jämför med förlagan och sudda rutnätet när allt stämmer.

DET HÄR TRÄNAR DU

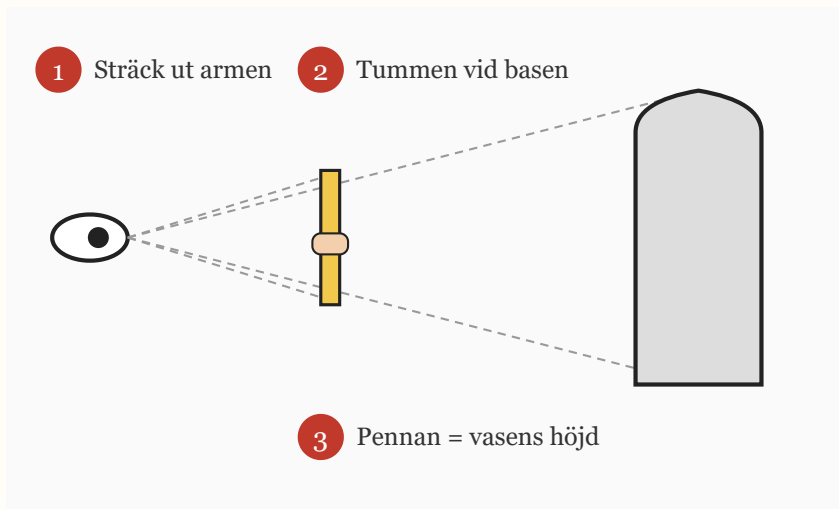
- Att dela upp ett svårt motiv i små delar
- Att se riktning och läge i varje ruta

Vanligt misstag: att rita föremålet "efter minnet" i stället för ruta för ruta. Titta bara på en ruta i taget, då ser du formen i stället för symbolen.

Övning 14: Pennan som mått

Nivå: nybörjare · Tid: 15 min · Material: en penna, papper, tre föremål

Du bär redan det bästa mätverktyget på dig: en vanlig penna och din tumme. Med utsträckt arm mäter du storleken på det du ser, och sedan överför du måtten till papperet.

1: sträck ut armen med låst armbåge. 2: markera måttet med tummen. 3: pennans längd mellan toppen och tummen motsvarar föremålets höjd.

DET HÄR BEHÖVER DU

- En penna eller ett långt trästift
- Ett föremål, till exempel en vas, på 2–3 meters avstånd

SÅ GÖR DU

1. Sträck ut armen rakt fram med pennan lodrätt. Stäng ett öga och håll armbågen helt låst.
2. Skjut pennspetsen upp till föremålets topp och tummen ned till dess bas. Du har nu höjden som ett mått.

3. Flytta pennan åt sidan och jämför: hur många gånger får höjden plats i bredden?
4. Rita föremålet på papperet med samma proportion, till exempel "höjd = 2 gånger bredd".

DET HÄR TRÄNAR DU

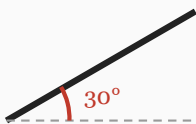
- Jämförelse i stället för gissning
- Fast avstånd och fast mätrutin

Vanligt misstag: att böja armen mellan mätningarna. Då ändras måttet. Håll armen lika rak varje gång, och stå på samma plats.

Övning 15: Läs av vinklar

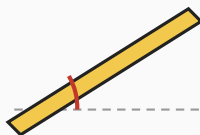
Nivå: nybörjare · Tid: 15 min · Material: penna, papper, ett hus eller en bok i lutande läge

Sneda linjer är vanliga förrädare. Med pennan som referens kan du läsa av hur mycket en linje lutar och sedan upprepa vinkeln på papperet.

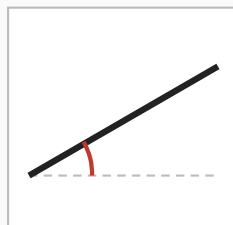
1

Vinkel mot vågrätt

2

Pennan i samma vinkel

3

Överför till papperet

1: se linjen mot en tänkt vågrät linje. 2: lägg pennan i samma vinkel. 3: rita linjen på papperet med samma lutning.

DET HÄR BEHÖVER DU

- En penna som vinkelmätare
- Ett motiv med sneda linjer: ett tak, en trappa eller en uppslagen bok

SÅ GÖR DU

1. Sträck ut armen och håll pennan helt vågrätt. Det är din nollinje.
2. Vrid pennan tills den ligger parallellt med linjen du vill mäta. Håll vinkeln utan att ändra den.

3. För över pennan till papperet, utan att vrida den, och rita linjen så att den får samma lutning mot papperets underkant.
4. Gör samma sak med tre linjer i samma motiv: en brant, en mellan och en nästan vågrät. Jämför vinklarna med motivet.

DET HÄR TRÄNAR DU

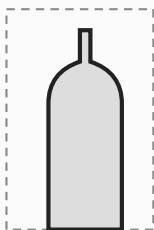
- Att se lutning jämfört med lodrätt och vågrätt
- Att inte lita på första intrycket

Vanligt misstag: att tippa pappret mot dig medan du mäter. Håll papperet i samma läge som när du ritar, annars blir vinkeln fel.

Övning 16: Höjd mot bredd

Nivå: nybörjare · Tid: 15 min · Material: HB, linjal, ett par föremål

*Innan du ritar ett föremål, rita den osynliga rutan runt det.
Relationen mellan rutans höjd och bredd sätter hela formen.*

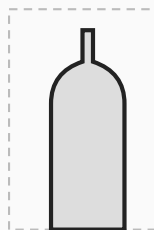
1

Ruta runt föremålet

2

Höjd 3 : bredd 2

3

Rita inuti rutan

1: föremålet innesluts i en rektangel. 2: mät rektangelns höjd och bredd i samma enhet. 3: rita rektangeln på papperet och sedan föremålet inuti.

DET HÄR BEHÖVER DU

- HB, linjal
- En flaska, ett glas och en kopp

SÅ GÖR DU

1. Titta på flaskan och föreställ dig en rektangel som precis rymmer den. Mät med pennan: hur många gånger får bredden plats i höjden?
2. Rita rektangeln med lätta linjer. Om flaskan är 3 enheter hög och 1 enhet bred, blir rektangeln 3:1.

3. Rita flaskan inuti: halsen, axlarna och kroppen. Kontrollera var sidorna rör vid kanterna.
4. Upprepa med glaset och koppen. Skriv kvoten bredvid varje teckning, till exempel "3:2".

DET HÄR TRÄNAR DU

- Att se den ytterst enkla formen först
- Att uttrycka storlek som kvot

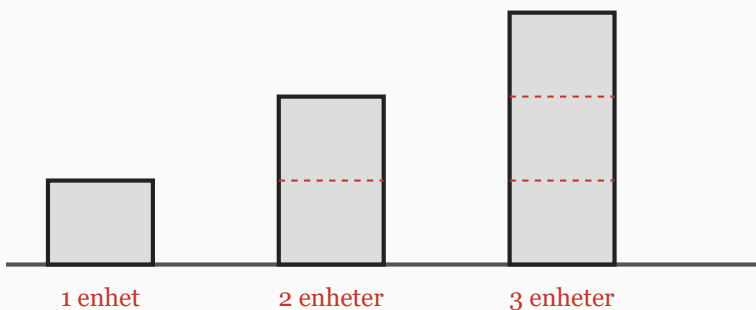
Vanligt misstag: att börja med detaljen, till exempel flaskans hals, och glömma helheten. Börja alltid med rutan.

Övning 17: En enhet för allt

Nivå: nybörjare · Tid: 20 min · Material: HB, tre föremål av olika storlek

När flera saker ska med i samma bild behöver de rätt inbördes storlek. Välj det minsta föremålet som enhet och mät alla övriga i det.

1 Minsta föremålet = enheten

2 Mät de övriga i enheter

3 Gemensam baslinje

1: välj enhet. 2: mät höjden på de övriga i den enheten. 3: rita alla på samma baslinje.

DET HÄR BEHÖVER DU

- Tre föremål, till exempel en kopp, en flaska och en kanna
- HB, linjal och papper

SÅ GÖR DU

1. Ställ föremålen på en rad och välj det lägsta. Dess höjd är en enhet.
2. Mät med pennan eller tummen hur många enheter de övriga är: "flaskan är 2 enheter, kannan 3".
3. Rita en vågrät baslinje och lätta rutor för alla tre föremål, med rätt höjd och bredd i enheter.

4. Rita själva föremålen i rutorna och sudda ut rutorna.

DET HÄR TRÄNAR DU

- Att hålla flera föremål i rätt storlek
- Att planera placeringen på papperet

Vanligt misstag: att göra det första föremålet för stort och sedan få slut på plats.
Planera hela raden med små miniatyrer innan du ritar i full storlek.

Perspektiv

Perspektiv är konsten att få djup på ett plant papper. Du har sett effekten hela livet: en järnvägsräls ser ut att mötas långt bort, en rad av lyktstolpar blir mindre och mindre, och en kopp som står nära ögonhöjd syns nästan från sidan. I det här kapitlet lär du dig tre byggstenar: **horisontlinjen** (din ögonhöjd), **flyktpunkten** (där parallella linjer verkar mötas) och **ellipserna** som cirkclar blir när du ser dem snett.

Tre regler som räcker långt

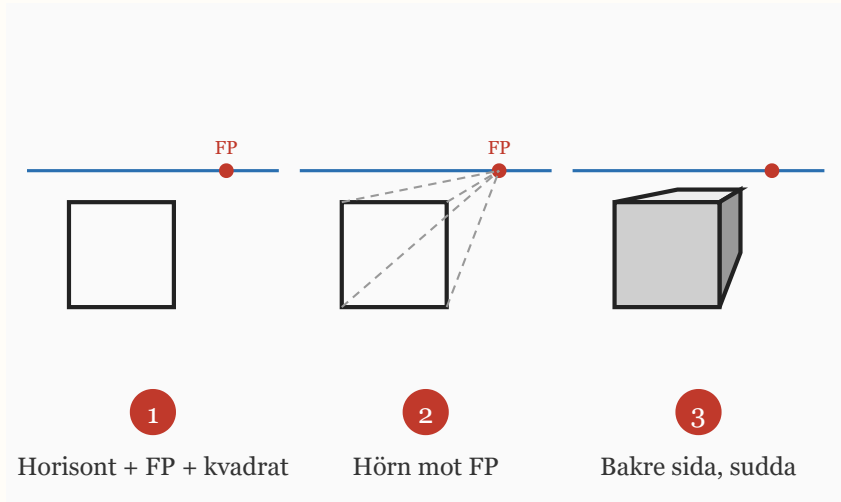
1. **Horisontlinjen ligger alltid i din ögonhöjd.** Allt över linjen ser du underifrån, allt under ser du uppifrån.
2. **Parallella linjer som går bort från dig möts i en flyktpunkt på horisontlinjen.**
3. **Lodräta linjer förblir lodräta** i den här enkla varianten av perspektiv.

Tips: Fäst ett långt papper på väggen eller bordet och rita horisontlinjen med linjal över hela bredden. Flyktpunkterna kan ligga utanför själva ritpapperet, och då hjälper det att ha extra papper att fästa en linjal mot.

Övning 18: Kuben i 1-punktperspektiv

Nivå: nybörjare · Tid: 15 min · Material: 2H, HB, linjal

Det enklaste perspektivet har bara en flyktpunkt. Den passar när du tittar rakt på en sida av föremålet, som en låda eller en korridor.

1: horisontlinje, flyktpunkt (FP) och en främre kvadrat. 2: linjer från hörnen mot FP. 3: välj djup, rita bakre kvadraten och sudda hjälplinjerna.

DET HÄR BEHÖVER DU

- 2H för hjälplinjer, HB för kontur
- Linjal och suddgummi

SÅ GÖR DU

1. Rita en vågrät horisontlinje och en prick på den, flyktpunkten (FP). Rita en kvadrat, 5×5 cm, under linjen och en bit åt vänster.
2. Dra lätta linjer från kvadratens fyra hörn rakt mot FP.
3. Välj hur djup lådan ska vara och dra en lodrät och en vågrät linje som skär hjälplinjerna. Det är den bakre kvadraten.

4. Förstärk de sidor du ser: ovansidan och högersidan. Sudda de hjälplinjer som inte behövs.

DET HÄR TRÄNAR DU

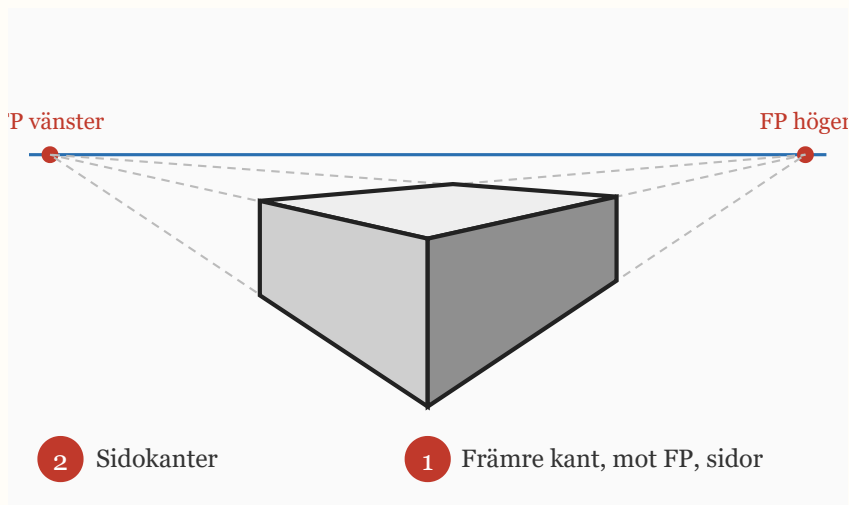
- Att låta linjer peka mot en gemensam punkt
- Att se tre sidor av en låda

Vanligt misstag: att den bakre kvadraten ritas lika stor som den främre. Den ska vara mindre, eftersom den ligger längre bort.

Övning 19: Kuben i 2-punktperspektiv

Nivå: nybörjare · Tid: 20 min · Material: 2H, HB, linjal, stort papper

När du ser en låda från hörnet behövs två flyktpunkter, en åt vänster och en åt höger, båda på horisontlinjen.

1: lodrät främre kant och linjer mot båda flyktpunkterna. 2: lodräta sidokanter och bakre hörnet där linjerna korsar.

DET HÄR BEHÖVER DU

- Ett stort papper (A3 är bra) eller två A4 som tejpas ihop
- 2H, HB, linjal

SÅ GÖR DU

1. Rita en vågrät horisontlinje över bladets bredd och sätt två flyktpunkter nära bladets kanter.
2. Rita en lodrät linje i mitten: lådans främre kant. Den ska ligga under horisontlinjen om du ser lådan uppifrån.
3. Dra linjer från kantens topp och botten till båda flyktpunkterna.

4. Rita två lodräta sidokanter, en på varje sida. Dra nya linjer från deras toppar mot de motsatta flyktpunkterna. Där de korsar ligger lådans bakre hörn.
5. Förstärk konturen och skugga höger sida mörkast.

DET HÄR TRÄNAR DU

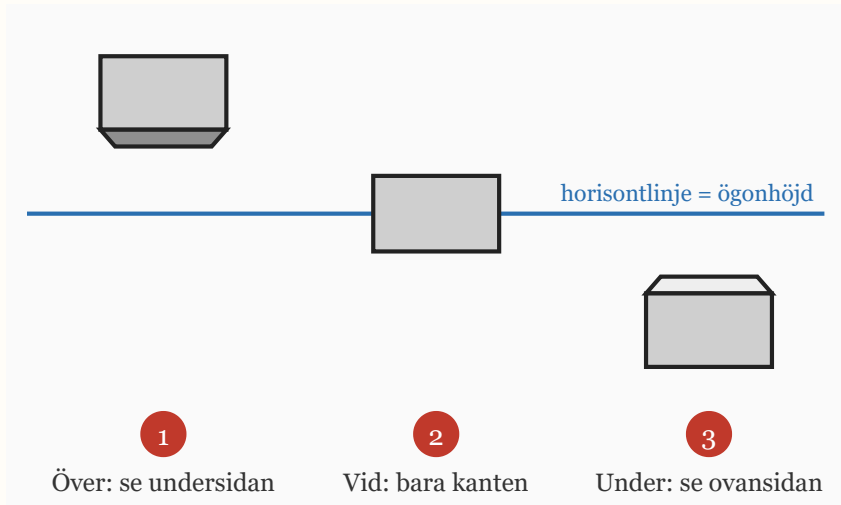
- Att arbeta med två flyktpunkter
- Att se hus, lådor och möbler som kuber

Vanligt misstag: flyktpunkter som ligger för nära varandra. Då blir kuben förvrängd. Ge dem gott om avstånd, helst bredare än själva bilden.

Övning 20: Horisontlinjen bestämmer allt

Nivå: nybörjare · Tid: 15 min · Material: HB, linjal

Din ögonhöjd styr vad du ser av ett föremål. Rita samma låda ovanför, vid och under horisontlinjen och se hur den förändras.

1: ovanför horisontlinjen syns undersidan. 2: på linjen syns bara framsidan. 3: under linjen syns ovansidan.

DET HÄR BEHÖVER DU

- HB-penna och linjal
- En riktig låda eller bok att jämföra med

SÅ GÖR DU

1. Rita en vågrät horisontlinje i mitten av ett blad. Det är din ögonhöjd.
2. Rita en låda en bit ovanför linjen. Du ser lådans undersida: rita den som en smal yta under framsidan.
3. Rita en låda mitt på linjen. Du ser bara framsidan, inga topp- eller bottenytor.

4. Rita en låda under linjen med synlig ovansida. Ju längre från linjen, desto större syns ytan.

DET HÄR TRÄNAR DU

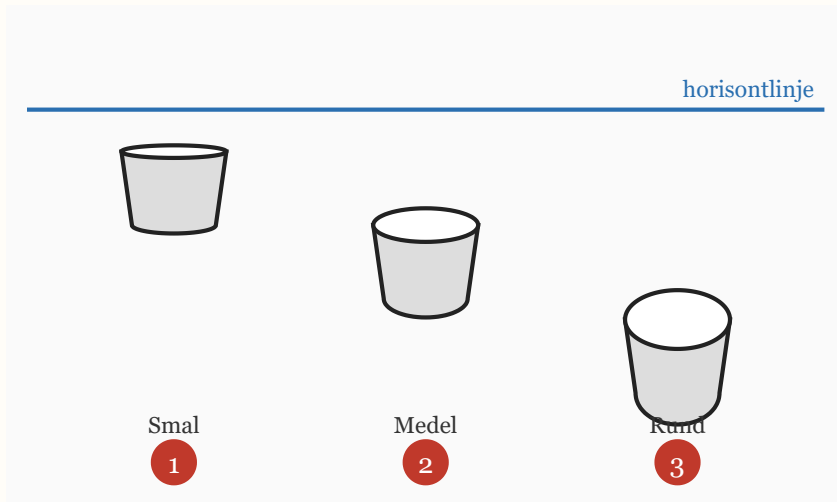
- Att förstå vad ögonhöjd betyder
- Att kontrollera din teckning mot en riktig låda

Vanligt misstag: att rita lådor ovan ögonhöjd med synlig ovansida. Kontrollera alltid: ligger lådan över horisontlinjen, då ser du underifrån.

Övning 21: Ellipser i perspektiv

Nivå: nybörjare · Tid: 15 min · Material: HB, tre koppar eller burkar

En cirkel som du ser snett blir en ellips. Ju längre från horisontlinjen cirkeln ligger, desto rundare blir ellipsen. Nära horisontlinjen blir den en smal strimma.

1: nära horisonten är ellipsen smal. 2: längre ned öppnar den sig. 3: längst från horisonten är den som rundast.

DET HÄR BEHÖVER DU

- HB, linjal och papper
- Tre koppar eller burkar som du kan placera på olika höjd, till exempel på en hylla, på bordet och på golvet

SÅ GÖR DU

1. Rita en horisontlinje nära bladets övre del.
2. Rita en kopp strax under linjen: en smal ellips överst, med lodräta sidor och en svagt rundad botten.

3. Rita en kopp lite längre ned, med en öppnare ellips. Rita den tredje längst ned, med en nästan rund ellips.
4. Ställ en riktig kopp framför dig på tre höjder och jämför din teckning med det du ser.

DET HÄR TRÄNAR DU

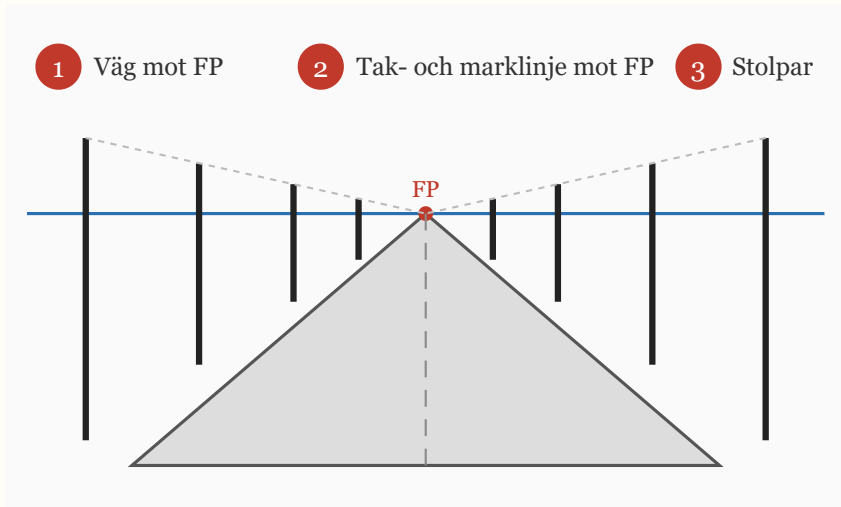
- Att öppna och stänga ellipser med rätt mått
- Att koppla ihop ellipsform och ögonhöjd

Vanligt misstag: att ge alla koppar lika rund ellips. Det ser ut som om de svävar. Variera dem efter avståndet till horisontlinjen.

Övning 22: Vägen med stolpar

Nivå: nybörjare · Tid: 20 min · Material: 2H, HB, linjal

En väg som försvinner mot horisonten med stolpar längs sidorna visar perspektiv på bästa sätt. Du övar flyktpunkt, avtagande storlek och jämna avstånd.

1: vägkanterna löper mot flyktpunkten. 2: två hjälplinjer, en längs stolparnas toppar och en längs deras fötter. 3: stolparna ritas mellan linjerna, tätare och kortare mot horisonten.

DET HÄR BEHÖVER DU

- 2H, HB och linjal
- Ett A4-blad på tvären

SÅ GÖR DU

1. Rita en horisontlinje i höjd med bladets mitt och en flyktpunkt mitt på den.
2. Dra två linjer från bladets nedre hörn mot flyktpunkten. Det är vägkanterna.

3. Dra en lätt linje från en punkt högt upp till vänster mot flyktpunkten (stolparnas toppar) och en från bladets vänstra nederkant mot flyktpunkten (stolparnas fötter).
4. Rita första stolpen stor och nära, mellan de två linjerna. Låt varje ny stolpe stå närmare den förra och vara kortare, så att de tätnar mot horisonten. Upprepa på högersidan.

DET HÄR TRÄNAR DU

- Att samla linjer i en flyktpunkt
- Att låta avstånd och storlek minska steg för steg

Vanligt misstag: lika stora avstånd mellan stolparna. Avstånden ska bli kortare mot horisonten, annars försvinner djupkänslan.

Ljus och skuggning

Ljus och skugga gör en form tredimensionell. En cirkel är bara en ring. Med några gråtoner blir den en boll, en frukt eller en lampa. Det fina är att du inte behöver kunna rita realistiskt för att få effekten. Det räcker att du ser var ljuset träffar och var det inte gör det.

Fem zoner att känna igen

På en rund form som en boll eller ett äpple finns alltid samma zoner, i samma ordning från ljuskällan:

1. **Högdager:** den ljusaste fläcken, där ljuset träffar rakt.
2. **Ljus mellanton:** tonen runt högdagern.
3. **Mellanton:** övergången mot skuggsidan.
4. **Kärnskugga:** den mörkaste zonen, på skuggsidan, men en bit in från kanten.
5. **Reflekterat ljus:** en svagt ljusare rand allra längst ut i skuggan, där ljus studsar mot underlaget.

Utanför formen ligger **kastskuggan** på underlaget. Den är mörkast närmast föremålet och mjuknar längre bort.

Tips: Kisa med ögonen mot motivet. Detaljerna suddas ut och du ser bara ljusa och mörka ytor. Det är precis så du ska tänka när du skuggar.

Övning 23: Värdeskalan i fem steg

Nivå: nybörjare · Tid: 15 min · Material: 2B, HB, linjal

En värdeskala är en rad med toner från vitt till svart. Den är din meny av gråtoner, och du kommer att använda den i varje teckning.

- 1** Fem rutor **2** Fyll från ljus till mörk **3** Kisa och jämför

1: rita fem rutor. 2: fyll dem med jämnt ökande tryck. 3: kisa och kontrollera att varje steg är lika långt från nästa.

DET HÄR BEHÖVER DU

- Pennor: HB och 2B (gärna även 4B)
- Ett A4-blad

SÅ GÖR DU

1. Rita fem rutor på rad, 3×3 cm vardera, med lätt linje.
2. Lämna första rutan vit. Fyll nästa med mycket lätta parallella streck, nästa med fler och tätare, nästa med tydligt mörk ton och sista med så svart du kan med 2B eller 4B.
3. Kisa och titta. Är stegen jämna? Fixa den ruta som sticker ut genom att lägga till eller lyfta bort grafit.

4. Gör en ny skala, nu med 9 rutor, som övning på fina nyanser.

DET HÄR TRÄNAR DU

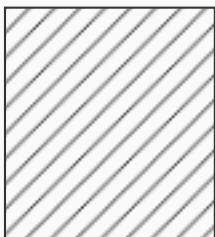
- Tryckkontroll och jämna steg
- Att se motiv som ljusa och mörka ytor

Vanligt misstag: att andra och tredje rutan blir nästan lika. Gör stegen tydliga, och låt den sista rutan verkligen bli mörk.

Övning 24: Hatching, streck för streck

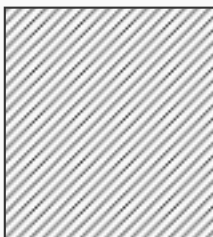
Nivå: nybörjare · Tid: 15 min · Material: HB, 2B

Hatching är parallella streck som tillsammans ger en ton. Ju tätare strecken ligger, desto mörkare blir ytan. Det är den klassiska tecknarens skuggning.

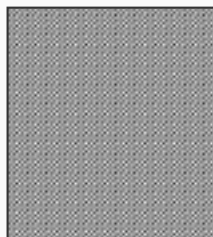
1

Glest = ljust

2

Medel

3

Tätt = mörkt

1: glesa streck ger en ljus ton. 2: tätare streck ger mellanton. 3: mycket tätt ger mörk ton.

DET HÄR BEHÖVER DU

- HB och 2B, skarp spets
- Papper och suddgummi

SÅ GÖR DU

1. Rita tre rutor, 4×4 cm. Alla streck ska luta åt samma håll, helst 45 grader.
2. Fyll första rutan med glesa streck (3–4 mm mellan dem).
3. Fyll andra rutan med streck 1,5 mm från varandra och tredje så tätt det går, utan att strecken flyter ihop.

4. Gör ett nytt försök där du ändrar tryck i stället för avstånd.
Jämför känslan.

DET HÄR TRÄNAR DU

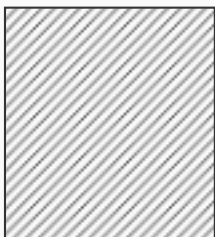
- Jämna, parallella drag
- Att styra ton med täthet

Vanligt misstag: att strecken blir krokiga i ändarna. Rita med snabba, lätta drag från axeln och lyft pennan i slutet av varje streck.

Övning 25: Korsskraffering

Nivå: nybörjare · Tid: 15–20 min · Material: HB, 2B

Lägg streck i ett nytt lager i en annan riktning, och tonen blir djupare och rikare. Det kallas korsskraffering (cross-hatching) och används för riktigt mörka partier.

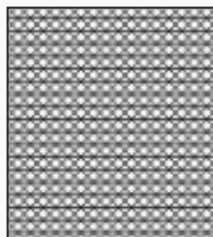
1

Ett lager

2

Två lager, kors

3

Tre lager, mörkast

1: ett lager streck. 2: ett lager till i motsatt riktning. 3: ett tredje lager vågrätt för de mörkaste partierna.

DET HÄR BEHÖVER DU

- HB för första lagren, 2B för det mörkaste
- Ett papper utan alltför grov yta

SÅ GÖR DU

1. Rita tre rutor, 4×4 cm.
2. Fyll alla med ett lager lätta streck åt samma håll, lika tätt.
3. Lägg ett lager streck i motsatt riktning över rutorna 2 och 3.
4. Lägg ett tredje lager, vågrätt, på ruta 3. Jämför de tre tonerna och sudda eller lyft vid behov.

DET HÄR TRÄNAR DU

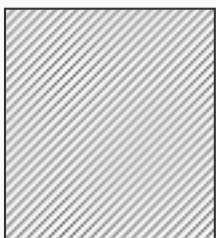
- Att bygga ton i lager
- Att välja rätt riktning efter formen

Vanligt misstag: att trycka hårt i första lagret. Börja ljust och bygg upp, annars blir det omöjligt att korrigera.

Övning 26: Mjuka övergångar

Nivå: nybörjare · Tid: 15 min · Material: 2B, papperstork eller bomullstuss, knådgummi

Ibland vill du ha en slät, mjuk ton utan synliga streck. Då jämnar du ut grafiten med en papperstork, en bomullstuss eller en torr pensel.

1

Tonlager

2

Mjukt jämnad

3

Ljus fläck lyft

1: lägg ett lager streck. 2: jämnna ut med cirkelrörelser. 3: lyft en högdager med knådgummit.

DET HÄR BEHÖVER DU

- 2B eller 4B
- Papperstork, bomullstuss eller en bit mjukt papper
- Knådgummi

SÅ GÖR DU

1. Rita en ruta, 5×5 cm. Lägg ett lager 2B-streck som är mörkast till höger och ljust till vänster.
2. Jämna ut med tork eller tuss i små cirklar. Börja i det mörka och dra mot det ljusa, med lätt tryck.
3. Gör ett nytt lager 2B och jämnna ut igen, tills övergången är mjuk.

4. Forma knådgummit till en spets och tryck en ljus fläck i mitten.
Dra inte, tryck bara, så att grafiten lyfter.

DET HÄR TRÄNAR DU

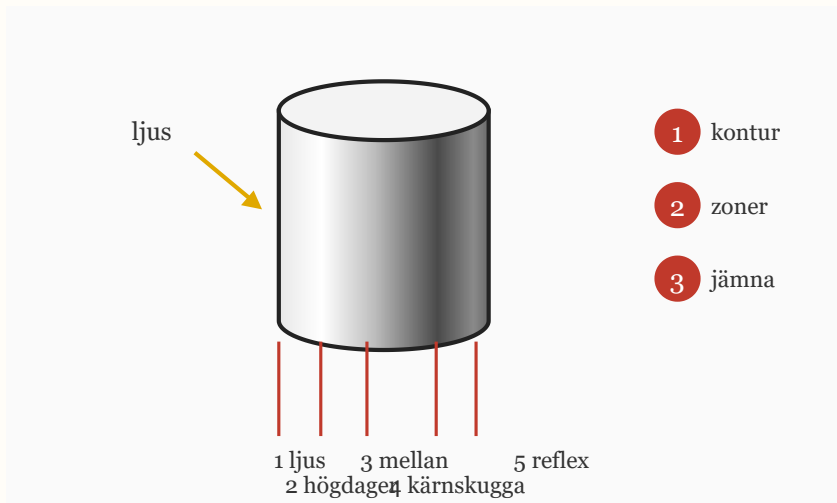
- Mjuka övergångar
- Att skapa högdager genom att ta bort grafit

Vanligt misstag: att smeta med fingret. Fett från huden lämnar fläckar på papperet. Använd tork eller tuss, och rör bara lätt.

Övning 27: Formskugga på en cylinder

Nivå: nybörjare · Tid: 20 min · Material: HB, 2B, suddgummi

Formskuggan följer formens rundning. Du lär dig de fem zonerna på en cylinder, en perfekt modell för koppar, glas och burkar.

1: rita konturen och bestäm ljusets håll. 2: markera de fem zonerna. 3: jämna ut övergångarna och behåll den ljusa reflexen längst ut.

DET HÄR BEHÖVER DU

- HB för kontur, 2B för skugga
- Suddgummi eller knådgummi

SÅ GÖR DU

1. Rita en cylinder (se övning 10) och bestäm ljusets håll, till exempel från vänster. Rita en pil.
2. Dela cylinderns bredd i fem lodräta zoner med lätta linjer: ljus, högdager, mellan, kärnskugga, reflex.
3. Lägg ton: nästan vitt i högdagern, lätt grått i ljus, mellangrått i mellan, mörkast i kärnskuggan, en nyans ljusare i reflexen.

4. Jämna övergångarna med torken, men lämna kärnskuggan tydlig. Skugga den bakre halvan av ellipsen överst något mörkare.

DET HÄR TRÄNAR DU

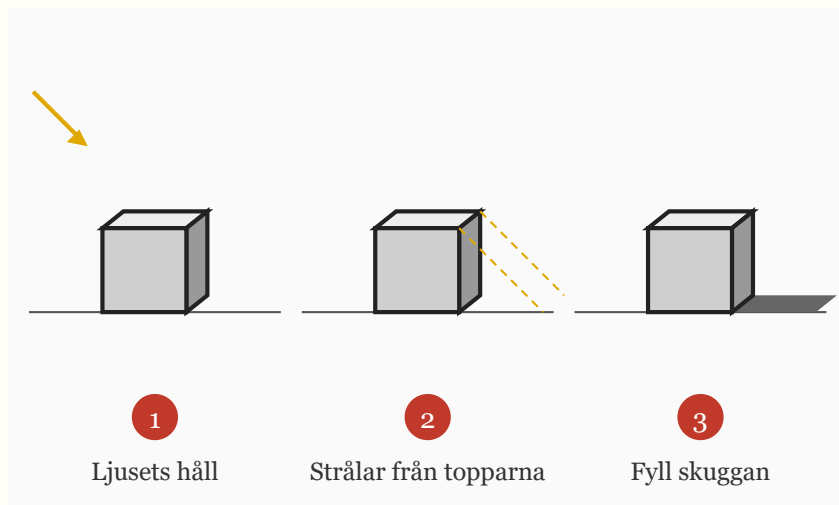
- Att se och placera de fem zonerna
- Att få en rund form att kännas rund

Vanligt misstag: att göra kanten på skuggsidan mörkast. Där finns reflekterat ljus. Den mörkaste zonen ligger en bit inåt.

Övning 28: Kastskuggan

Nivå: nybörjare · Tid: 20 min · Material: HB, 2B, linjal

Kastskuggan sätter föremålet på marken. Utan den svävar det. Med den känns det tungt och verkligt.

1: bestäm varifrån ljuset kommer. 2: dra parallella strålar från de övre hörnen ned till marken. 3: fyll området mellan strålarna och föremålets bas.

DET HÄR BEHÖVER DU

- HB, 2B, linjal
- En liten låda eller ett glas och en bordslampa

SÅ GÖR DU

1. Rita en kub eller en låda stående på en baslinje. Rita en pil för ljuset, till exempel snett uppifrån vänster.
2. Dra lätta, parallella linjer från lådans övre hörn åt höger och nedåt mot marken, i samma vinkel som ljuset.
3. Där strålarna når marken markerar du skuggans hörn. Förbind dem med lådans bas.

4. Fyll skuggan med ton, mörkast närmast lådan, och jämna ut kanten längre bort. Kontrollera med en riktig låda och en lampa.

DET HÄR TRÄNAR DU

- Att hålla ljusriktningen konsekvent
- Att placera föremål på marken med skugga

Vanligt misstag: att kastskuggan ritas mot ljuskällan. Den faller alltid bort från ljuskällan.

Stilleben steg för steg

Nu samlar du allt du lärt dig: grundformer, proportioner, perspektiv och skuggning. Ett stilleben är ett arrangemang av föremål som står stilla, och det är den bästa träningen som finns. Föremålen rör sig inte, ljuset kan du styra själv och du kan ta paus när du vill.

Så arbetar du med varje föremål

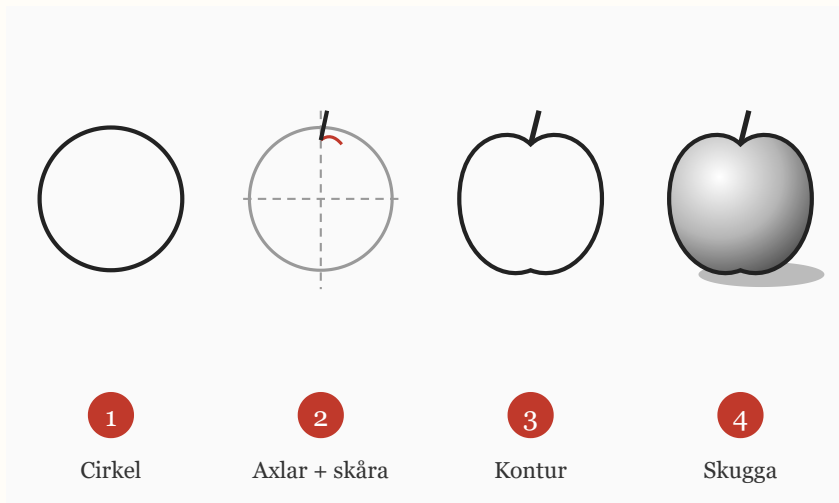
1. **Se formen:** vilken grundform döljer sig bakom föremålet?
2. **Mät:** hur högt är det jämfört med hur brett?
3. **Bygg:** rita grundformen och hjälplinjerna lätt med 2H.
4. **Forma:** förfina konturen med HB.
5. **Skugga:** bestäm ljuset och lägg toner från ljust till mörkt.

Tips: Ställ upp föremålen på ett bord vid ett fönster, eller lys med en enda lampa från sidan. Ett enda ljus ger tydliga skuggor, vilket gör det lättare att se formerna.

Övning 29: Äpplet

Nivå: nybörjare · Tid: 20–30 min · Material: 2H, HB, 2B, suddgummi, ett riktigt äpple

Äpplet är en sfär med en liten skåra i toppen och en svag spets i botten. Den enklaste vägen går via cirkeln du redan kan.

1: lätt cirkel. 2: mittlinjer, skåra och skaft. 3: kontur med lite bredare axlar och smalare botten. 4: ljus uppe till vänster, kärnskugga och kastskugga.

DET HÄR BEHÖVER DU

- 2H, HB och 2B
- Ett äpple på ett bord, ljus från sidan

SÅ GÖR DU

1. Rita en lätt cirkel, ungefär 7 cm. Äpplet är nästan lika brett som högt.
2. Dra en lodrät och en vågrät hjälplinje. Markera toppen med en liten skåra och rita skaftet snett uppåt.
3. Gör konturen: äpplet är något bredare upptill och smalnar nedåt. Lägg in en liten indragning i botten.

4. Bestäm ljuset (uppe till vänster). Lätt tunna HB-streck på den ljusa sidan och 2B på skuggsidan.
5. Rita kastsuggan på bordet till höger om äpplet, mörkast närmast.
6. Lyft en liten högdager med suddgummi och suddad hjälplinjerna.

DET HÄR TRÄNAR DU

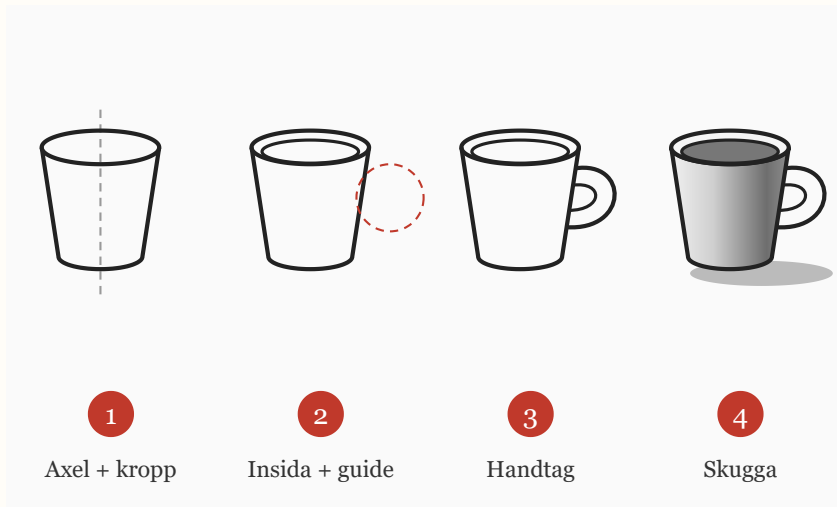
- Sfar som grundform
- Kärnskugga, reflex och kastsugga i samma bild

Vanligt misstag: ett äpple som ser ut som en helt rund boll. Titta på det riktiga äpplet: nästan inget är perfekt runt. Rita axlarna lite bredare och botten lite smalare.

Övning 30: Koppen med handtag

Nivå: nybörjare · Tid: 25–30 min · Material: 2H, HB, 2B, suddgummi, en kaffekopp

Koppen är en cylinder som smalnar nedåt, med en ellips överst och ett handtag som formar sig som ett C. Den visar var din ellips- och cylinderträning kommer till nytta.

1: axel, övre ellips och sidor som smalnar nedåt. 2: en andra, mindre ellips för kanten och en cirkel som guide för handtaget. 3: handtag i två linjer. 4: skuggad kopp med mörk insida och kastskugga.

DET HÄR BEHÖVER DU

- 2H, HB och 2B
- En enkel vit kopp utan mönster, ljus från sidan

SÅ GÖR DU

1. Rita en lodrät axel och en ellips överst (se övning 8). Dra två lätta sidolinjer som smalnar nedåt.
2. Rita en andra, något mindre ellips strax innanför den första. Det är kopprandens tjocklek.

3. Rita botten som en böjd linje, en del av en ellips. Gör den något rundare än övre ellipsen.
4. Rita handtaget som ett "C" på högersidan. Börja och sluta vid koppens sida, två linjer med ett par millimeters mellanrum.
5. Skugga insidan av koppen mörk, kroppen med en jämn övergång till kärnskuggan på höger sida, och rita kastskuggan till höger.
6. Lyft en högdager på vänster sida med suddgummit.

DET HÄR TRÄNAR DU

- Cylinder, ellips och kurva i samma föremål
- Insida och utsida med olika ton

Vanligt misstag: ett handtag som sitter fast högt över koppen eller sticker rakt ut. Håll det nära kroppen och låt det sluta vid ungefär en tredjedel av höjden i vardera ände.

Övning 31: Kannan med pip

Nivå: nybörjare · Tid: 30 min · Material: 2H, HB, 2B, suddgummi, en kanna eller kruka

Kannan är ett perfekt avslutningsprov: en kropp som en avskuren kon eller cylinder, en pip och ett handtag. Du bygger den av delar du redan kan.

1: ruta runt kannan och en lodrät axel. 2: smal övre ellips, bredare nedre ellips och sidlinjer. 3: pip på ena sidan, handtag på den andra. 4: ljus från vänster, mörk insida och kastsugga.

DET HÄR BEHÖVER DU

- 2H, HB och 2B
- En kanna, vas eller kruka med pip eller handtag

SÅ GÖR DU

1. Mät höjd och bredd (se övning 16). Rita en lätt ruta i samma proportion och en lodrät axel.
2. Rita en smal ellips överst och en bredare ellips nederst. Förbind dem med sidlinjer.

3. Rita piphålet som en liten ellips överst och pipen som en kon som böjer sig utåt från kroppen.
4. Rita handtaget på motsatt sida: en stor båge som börjar under mynningen och landar i övre delen av kroppen. Gör bågen i två parallella linjer.
5. Skugga kroppen från vänster (ljus) till höger (mörk) med kärnskugga och reflex. Skugga insidan mörkt.
6. Rita kastskuggan med strålar från topparna (se övning 28) och sudda hjälplinjerna.

DET HÄR TRÄNAR DU

- Att sätta ihop flera delar till ett föremål
- Att hålla proportioner under hela teckningen

Vanligt misstag: att pipen och handtaget hamnar på olika höjd eller i olika storlek. Kontrollera med pennan att toppen på handtaget är ungefär i nivå med mynningen.

Fyra veckor: övningsplan och vanliga misstag

Du har nu lärt dig 31 övningar. Det bästa sättet att få dem att fastna är att repetera dem i en lugn rytm. Här är en plan på fyra veckor med 15–25 minuter om dagen, fem dagar i veckan. Två dagar är lediga, eller används till fri teckning efter eget val.

Planen är en rekommendation, inte ett krav. Missar du en dag, fortsätt dagen därpå. Tar en övning längre tid än planerat, gör den en gång till nästa dag. Det är regelbundenheten som räknas.

Övningsplan

Vecka	Tema	Dag 1	Dag 2	Dag 3	Dag 4	Dag 5
1	Hand, linjer och former	Övn 1–2 (grepp, raka linjer)	Övn 3–4 (parallella, kurvor)	Övn 5–6 (tryck, kontur)	Övn 7–8 (cirkel, ellips)	Repetera de du tyckte var svårast
2	Volym och mått	Övn 9–10 (kub, cylinder)	Övn 11–12 (kon, sfär)	Övn 13–14 (rutnät, pennmått)	Övn 15–16 (vinklar, höjd/bredd)	Övn 17 + fri teckning av tre föremål
3	Perspektiv	Övn 18 (1-punkt)	Övn 19 (2-punkt)	Övn 20–21 (horisont, ellipser)	Övn 22 (vägen)	Rita ditt rum eller en gata från fönstret

Vecka	Tema	Dag 1	Dag 2	Dag 3	Dag 4	Dag 5
4	Ljus och stilleben	Övn 23–24 (värdeskala, hatching)	Övn 25–26 (kors, mjukt)	Övn 27–28 (formskugga, kastskugga)	Övn 29–30 (äpple, kopp)	Övn 31 (kanna) + jämför med veckans första blad

Tips: Ha en liten tidtagning. Sätt en alarmklocka på 20 minuter. När den ringer får du avsluta mitt i en rad. Det gör det lättare att komma igång nästa dag, för då vet du var du ska fortsätta.

Vanliga misstag och hur du rättar dem

Alla nybörjare gör samma misstag. Känn igen dem, så kan du rätta dem tidigt.

1. **Du ritar symboler i stället för det du ser.** En kopp "ska" se ut på ett visst sätt. Rätta: mät och jämför, och rita vinklar och avstånd, inte ordet "kopp".
2. **Du trycker för hårt från början.** Hårda linjer går inte att sudda. Rätta: börja med lätt 2H och bygg upp.
3. **Du ritar med fingrarna.** Linjerna blir darriga. Rätta: använd hela armen och rita stora linjer.
4. **Du börjar med detaljerna.** Ögonen, handtaget eller mönstret får bli klara först, och sedan stämmer inte helheten. Rätta: helheten först, detaljerna sist.
5. **Du mäter inte.** Gissningar ger fel proportioner. Rätta: använd pennan, rutnätet och enhetsmetoden.
6. **Du suddar för mycket.** Papperet blir grått och trött. Rätta: rita lätt, behåll de första linjerna och dra den rätta linjen bredvid.

7. **Du tittar för lite på motivet.** Blicken fastnar på papperet. Rätta: titta lika mycket på motivet som på teckningen.
8. **Du ändrar ljusriktning mitt i bilden.** Då kan inte skuggorna stämma. Rätta: rita en liten pil för ljuset i hörnet och följ den.
9. **Du gör alla toner lika mörka.** Bilden blir platt. Rätta: använd hela värdeskalan, från nästan vitt till nästan svart.
10. **Du jämför dig med proffs.** Det är orättvist och dödar glädjen. Rätta: jämför dig bara med dig själv för en månad sedan.
11. **Du kastar dina dåliga blad.** Då försvinner dina bevis på framsteg. Rätta: spara allt, datera bladen och titta på dem efter en månad.
12. **Du ger upp efter en vecka.** Det första är alltid tröghet. Rätta: lova dig själv bara 15 minuter om dagen i fyra veckor, sedan tar du ställning.

Checklista inför varje teckning

- Vilken grundform är det?
- Vad är förhållandet mellan höjd och bredd?
- Var är horisontlinjen, och var ligger flyktpunkten?
- Varifrån kommer ljuset?
- Har jag mätt innan jag ritade tjocka linjer?
- Har jag använt hela tonskalan?

Vad kommer sedan?

Efter fyra veckor har du verktygen. Nästa steg är att tillämpa dem på motiv som du själv tycker om: ansikten, djur, träd, ditt eget hem. Ta ett nytt motiv varje vecka, bryt ned det i grundformer, mät och bygg. Fortsätt med en skissbok och ta den med dig. Tio minuter på en buss eller i ett väntrum är värda lika mycket som en timme vid skrivbordet.

Teckning är en vana, inte en examen. Det finns inget slutmål där du är "färdig". Det finns bara nästa blad, och det blir lite bättre än det förra. Tack för att du ritat med mig. Lycka till! *Karin Lindberg*